

Jeopolitik Gerilimler ve Ekonomik Kırılganlık: ABD–İran–İsrail Çatışmasının Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri

Geopolitical Tensions and Economic Fragility: The Potential Impact of a US-Iran-Israel Conflict on the Turkish Economy

ÖZET

Ortadoğu’da derinleşen jeopolitik gerilimler, başta enerji güvenliği olmak üzere küresel ekonomiyi doğrudan tehdit etmekte ve bölgeye komşu ülkelerin makroekonomik dengelerini sarsmaktadır. Bu derleme çalışması, ABD–İran–İsrail ekseninde tırmanan askeri ve diplomatik krizlerin Türkiye ekonomisi üzerindeki olası etkilerini enerji, finansal ve ticaret–reel sektör kanalları çerçevesinde analitik bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. Çalışmada mevcut literatür ve ikincil verilerden yararlanılarak üç temel aktarma mekanizması incelenmektedir. Enerji kanalı incelendiğinde, Orta Doğu merkezli çatışmaların petrol ve doğal gaz fiyatlarında yukarı yönlü baskı oluşturduğu ve bu durumun enerji ithalatçısı konumundaki Türkiye’de maliyet enflasyonu, cari açık ve kur geçişkenliği üzerinden makroekonomik istikrarı tehdit ettiği görülmektedir. Finansal kanal açısından değerlendirildiğinde, artan jeopolitik risk algısının Türkiye CDS primlerini yükselteceği, sermaye çıkışlarını hızlandıracağı ve döviz kuru üzerinde baskı oluşturacağı öngörülmektedir. Ticaret ve reel sektör kanalı çerçevesinde ise bölgesel istikrarsızlığın ticaret yollarında yarattığı aksaklıkların, ihracat performansı ve lojistik maliyetler üzerinde olumsuz etkiler doğurduğu; İran ve Körfez bölgesiyle yürütülen ticaretin kırılgan bir yapı sergilediği anlaşılmaktadır. Senaryo analizi çerçevesinde sınırlı gerilimden yüksek yoğunluklu krize uzanan bir spektrumda değerlendirilen etkiler, çatışmanın şiddet ve süresine bağlı olarak yönetilebilir düzeyden yapısal ve kalıcı bir niteğe dönüşebileceğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular; enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi, ihracat pazarlarının genişletilmesi, cari açığın yapısal bileşenlerinin azaltılması ve uluslararası finansal güvenlik ağlarına erişimi kolaylaştıracak mekanizmaların önceden değerlendirilmesi yönünde politika önerileri ile desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Jeopolitik Risk, Türkiye Ekonomisi, Enerji Güvenliği, Finansal Kanal.

ABSTRACT

The deepening geopolitical tensions along the US–Iran–Israel axis pose significant risks to regional stability and the macroeconomic balances of neighboring economies. Turkey, situated at the crossroads of Europe, Asia, and the Middle East, is particularly vulnerable to such external shocks due to its structural dependence on energy imports, high current account deficit, and sensitivity to capital flow volatility. This review study analytically examines the probable effects of escalating military and diplomatic crises on the Turkish economy through three transmission channels: energy, financial, and trade–real sector. Drawing on existing literature and secondary data, including oil price movements, Turkey's CDS spreads, and foreign trade statistics, the study develops a scenario-based framework ranging from limited tension to high-intensity regional conflict. Findings indicate that geopolitical tensions transmit economic shocks to Turkey primarily through rising energy costs, which fuel cost-push inflation and widen the current account deficit; increasing country risk premiums, which trigger capital outflows and exchange rate depreciation; and disruptions to trade routes, which suppress export performance and raise logistics costs. Scenario analysis reveals that while limited conflicts produce manageable and temporary effects, prolonged and intensifying confrontations risk generating structural and persistent macroeconomic vulnerabilities. Turkey's geostrategic position carries both risk and opportunity in the face of regional instability. Mitigating economic fragility requires energy source diversification, export market expansion, reduction of structural current account imbalances, and proactive engagement with international financial safety nets.

Keywords: Geopolitical Risk, Turkish Economy, Energy Security, Financial Channel.

GİRİŞ

Ortadoğu coğrafyası, tarihsel süreç boyunca küresel siyasetin ve ekonominin en dinamik ancak bir o kadar da istikrarsız merkezlerinden biri olmuştur. Özellikle 1979 İslam Devrimi sonrası İran’ın “Ne Doğu Ne Batı” politikasını benimsemesiyle kopma noktasına gelen İran–İsrail ilişkileri, günümüzde bölgesel güvenliği tehdit eden en temel gerilim eksenini oluşturmaktadır (Polat, 2025). 7 Ekim olaylarının ardından İsrail’in Gazze, Lübnan ve Suriye’yi kapsayan geniş bir alanda sergilediği saldırgan tutum, bu gerilimi doğrudan bir askeri çatışma zeminine taşımıştır. Bu süreçte İsrail, Tahran’ın nükleer programını ve bölgesel nüfuzunu kendisine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak

Mikail Erol¹

Yaşar Çoruh²

How to Cite This Article

Erol, M. & Çoruh, Y. (2026). Jeopolitik Gerilimler ve Ekonomik Kırılganlık: ABD–İran–İsrail Çatışmasının Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 12(4), 400-410. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21770578>

Arrival: 29 May 2026

Published: 31 July 2026

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Prof. Dr., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, İşletme Bölümü, İspanbul, Türkiye. ORCID: 0000-0002-2330-3958

² Doktora Öğrencisi, İstanbul Esenyurt Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, İşletme Bölümü, İspanbul, Türkiye. ORCID: 0009-0009-1627-056X

kodlamış; bu tehdidi bertaraf etmek amacıyla "Yükselen Aslan" gibi operasyonlarla İran'ın stratejik altyapısını hedef almıştır (Özdemir, 2025).

İki aktör arasındaki bu güç mücadelesinin temel taşlarından birini nükleer program oluşturmaktadır. 2015 yılında imzalanan nükleer anlaşmadan ABD'nin 2018'de tek taraflı çekilmesi ve ardından uygulanan "maksimum baskı" politikası, İran ekonomisine ciddi zararlar vermiş ancak Tahran'ın uranyum zenginleştirme faaliyetlerini durdurmaya yetmemiştir (Khan, 2024). İsrail, nükleer anlaşmanın İran'ın altyapısını yok etmede yetersiz kaldığını savunurken, 13 Haziran 2025'te başlayan ve 12 gün süren savaşta olduğu gibi, askeri yöntemlerle kesin sonuç alabileceği yönünde bir "hatalı iyimserlik" (false optimism) içine girmiştir. Ancak askeri güç dengesi, müttefik bağlılığı ve rakibin iradesine dair yapılan bu iyimser hatalar, bölgede beklenen "kolay zaferin" aksine, istikrarsızlığı daha da derinleştirmiştir (Bagheri Dolatabadi, 2025).

ABD'nin bölgedeki sarsılmaz müttefiki İsrail'e verdiği diplomatik ve askeri destek, Rusya ve Çin gibi küresel güçlerin ise İran'ın nükleer ilerlemesine karşı daha toleranslı bir tutum sergileyerek Tahran ile stratejik ortaklıklar geliştirmesi, gerilimin yerel bir çatışma olmaktan çıkıp küresel bir kutuplaşmaya dönüşmesine yol açmıştır. Bu jeopolitik denklem, bölgesel aktörler arasındaki ekonomik kırılganlıkları tetiklemekte; yaptırımlar, enerji hatlarının güvenliği ve vekil örgütler üzerinden yürütülen savaşlar gibi unsurlar bölgesel refahı baltalamaktadır (Rasool vd., 2026).

Türkiye, jeostratejik konumu itibarıyla Avrupa, Asya ve Orta Doğu'nun kesişim noktasında yer almakta olup, bu özelliği ülkeyi bölgesel jeopolitik gelişmelere karşı son derece hassas hale getirmektedir (Kaya, 2017). Özellikle Orta Doğu'da ortaya çıkan çatışma ve gerilimler, Türkiye ekonomisini doğrudan ve dolaylı çeşitli kanallar aracılığıyla etkilemektedir (Pınar, 2018). Türkiye'nin enerji ihtiyacının büyük ölçüde dışa bağımlı olması, bölgedeki istikrarsızlıkların enerji fiyatları üzerinden enflasyon ve cari denge üzerinde baskı yaratmasına neden olurken; aynı zamanda dış ticaret yolları, lojistik ağlar ve bölge ülkeleriyle olan ekonomik ilişkiler de bu tür gelişmelerden olumsuz etkilenebilmektedir. Bunun yanı sıra artan jeopolitik risk algısı, finansal piyasalarda dalgalanmalara yol açarak sermaye hareketlerini ve döviz kurlarını etkileyebilmekte, yatırım ortamı üzerinde belirsizlik yaratabilmektedir (Arıkanoglu, 2024). Bu çerçevede Türkiye, söz konusu bölgesel gelişmeler karşısında hem ekonomik kırılganlıklar barındıran hem de jeopolitik konumu nedeniyle bu gelişmelerden hızlı ve çok boyutlu etkilenen bir ülke konumundadır.

Bu çalışma, ABD–İran–İsrail üçgeninde gelişen askeri ve diplomatik krizlerin, bölgesel bir güç olan ve ekonomik olarak dış şoklara açık bir yapı sergileyen Türkiye ekonomisi üzerindeki muhtemel etkilerini ele almayı amaçlamaktadır. Mevcut literatürde bu çatışmaların jeopolitik ve askeri dinamikleri ayrıntılı biçimde incelenmekle birlikte, Türkiye ekonomisine yönelik doğrudan ölçülebilir nicel etkiler sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle çalışma, söz konusu krizlerin yol açtığı genel istikrarsızlık ve ekonomik kırılganlık çerçevesinde Türkiye ekonomisine olası yansımaları analitik bir bakış açısıyla değerlendirmektedir.

LİTERATÜR İNCELEMESİ

Jeopolitik gerilimlerin ekonomik etkileri, uluslararası iktisat ve siyasal ekonomi literatüründe uzun süredir tartışılan temel konulardan biridir. Özellikle savaş, diplomatik kriz, ambargo ve bölgesel istikrarsızlık gibi gelişmelerin, ülkelerin makroekonomik performansı üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler yarattığı kabul edilmektedir (Çınar, 2025; Ekren ve Çınar, 2024). Bu etkiler çoğunlukla enerji fiyatları, ticaret hacmi, yatırım kararları, finansal piyasalardaki oynaklık ve risk primi artışı gibi kanallar üzerinden ortaya çıkmaktadır (Aydoğdu, 2025). Literatürde jeopolitik riskin yükseldiği dönemlerde ekonomik belirsizliğin arttığı, bunun da büyüme, fiyat istikrarı ve sermaye hareketleri üzerinde baskı oluşturduğu vurgulanmaktadır (Hodula vd., 2024; Agoraki vd., 2022). Bu çerçevede jeopolitik risk, dış politika ve güvenlik alanlarıyla sınırlı kalmayıp makroekonomik kırılganlıkların şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Bu alandaki çalışmaların önemli bir bölümü, jeopolitik krizlerin özellikle enerji piyasaları üzerindeki etkisine odaklanmaktadır (Agbede vd., 2024; Konovalova ve Abuzov, 2023). Orta Doğu merkezli çatışmaların küresel petrol ve doğal gaz arz güvenliği üzerinde yarattığı tehdit, enerji ithalatçısı ülkeler açısından maliyet yönlü enflasyon baskısını artıran temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır (Jeroudi, 2024; Zehri vd., 2025). Petrol fiyatlarındaki ani yükselişlerin üretim maliyetlerini artırdığı, dış ticaret dengesi üzerinde baskı yarattığı ve cari açığı derinleştirdiği yönündeki bulgular, enerji şokları literatürünün ortak sonuçları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda özellikle gelişmekte olan ve enerji bakımından dışa bağımlı ekonomilerin, jeopolitik kaynaklı enerji fiyat dalgalanmalarına karşı daha kırılgan olduğu ifade edilmektedir (Arıkanoglu, 2024; Chuku vd., 2011).

Jeopolitik risk literatüründe bir diğer önemli vurgu, kriz dönemlerinde finansal piyasalarda gözlenen dalgalanmalardır. Artan belirsizlik ortamı, yatırımcı davranışlarını değiştirerek güvenli liman varlıklara (altın, ABD

doları, ABD Hazine tahvilleri ve bazı gelişmiş ülke tahvilleri gibi) yönelimi artırmakta; bu durum gelişmekte olan ekonomilerde sermaye çıkışları, döviz kuru baskısı ve risk primi yükselişi şeklinde yansıyabilmektedir (Erdoğan ve Doğan, 2024; Çetiner, 2025). Literatürde jeopolitik gerilimlerin reel ekonomiyle sınırlı kalmayıp finansal istikrar üzerinde de belirleyici etkiler yarattığı; özellikle dış finansman ihtiyacı yüksek ekonomilerde bu etkilerin kur oynaklığı ve faiz baskısı üzerinden daha belirgin hale geldiği vurgulanmaktadır. (Hodula vd. 2024; Afonso vd., 2024). Dolayısıyla jeopolitik gerilimlerin ekonomik etkileri incelenirken finansal kırılganlık boyutunun da dikkate alınması gerekmektedir.

Türkiye ekonomisine ilişkin çalışmalar ise ülkenin jeopolitik gelişmelere karşı neden hassas bir yapı sergilediğini çeşitli boyutlarıyla ortaya koymaktadır. Türkiye'nin enerji ithalatına bağımlı olması, cari açık sorununun yapısal niteliği, döviz kuru geçişkenliğinin yüksekliği ve dış finansman ihtiyacı, dışsal şokların makroekonomik etkilerini derinleştiren başlıca unsurlar olarak değerlendirilmektedir (Uysal ve Yılmaz, 2015; Sarıtaş vd., 2018). Bu nedenle uluslararası enerji fiyatlarında yaşanan artışlar ve bölgesel risk algısındaki bozulmalar, Türkiye'de enflasyon, döviz kuru ve büyüme dinamikleri üzerinde hızlı ve çok yönlü etkiler yaratabilmektedir. Literatürde Türkiye'nin hem coğrafi konumu hem de ekonomik yapısı nedeniyle Orta Doğu kaynaklı gerilimlerden doğrudan etkilenebilen ülkeler arasında yer aldığı vurgulanmaktadır (Çelik ve Duran, 2020; Kaya, 2017).

Önceki bölgesel krizler üzerine yapılan çalışmalar da bu tartışmayı desteklemektedir. Körfez Savaşı, Irak Savaşı ve Rusya-Ukrayna Savaşı gibi örneklerde, jeopolitik çatışmaların enerji fiyatları, ticaret yolları, taşımacılık maliyetleri ve yatırım iklimi üzerinde önemli sonuçlar doğurduğu görülmüştür. Bu çalışmalar, bölgesel krizlerin etkilerinin çatışmaya doğrudan taraf olan ülkelerin ötesine geçtiğini ve coğrafi yakınlık, ticari entegrasyon ile enerji bağımlılığı gibi faktörler nedeniyle üçüncü ülkelerde de ciddi ekonomik yansımalar yarattığını göstermektedir (Erdoğan, 2018; Yaycı, 2019; Kahveci, 2023). Türkiye örneğinde de benzer biçimde, bölgesel çatışmaların ekonomik etkileri çoğu zaman enerji arz güvenliği, dış ticaret kayıpları, turizm gelirleri ve finansal piyasa oynaklığı üzerinden hissedilmektedir (Çelik ve Duran, 2020).

Bununla birlikte mevcut literatürde ABD-İran-İsrail üçgeninde şekillenen gerilimlerin Türkiye ekonomisine muhtemel etkilerini doğrudan ve bütüncül biçimde ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Mevcut araştırmalar çoğunlukla ya çatışmanın güvenlik ve dış politika boyutuna ya da enerji piyasaları üzerindeki küresel etkilerine odaklanmaktadır. Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmeler ise daha çok dolaylı çıkarımlar düzeyinde kalmaktadır. Bu durum, söz konusu çatış

ANALİTİK ÇERÇEVE

Enerji Kanalı

Jeopolitik gerilimlerin ekonomik etkileri incelendiğinde, enerji fiyatları üzerinden işleyen mekanizma en temel ve belirleyici kanallardan biri olarak öne çıkmaktadır. Küresel siyasette Orta Doğu bölgesi yaşanan siyasi krizler ile sadece bölgesel güvenliğe etki etmemekte, sahip olduğu petrol ve diğer enerji kaynakları sayesinde küresel ekonomi ve enerji piyasalarını da sarsabilecek krizleri tetikleyebilmektedir (Yiğit, 2024). Özellikle Orta Doğu merkezli çatışmalar, küresel petrol ve doğal gaz arzına ilişkin belirsizlikleri artırarak enerji fiyatlarında yukarı yönlü baskı oluşturmaktadır. Enerji ithalatçısı bir ülke olan Türkiye açısından bu durum, üretim maliyetlerinin artması yoluyla maliyet enflasyonunu tetikleyen önemli bir unsur niteliği taşımaktadır (Ulusoy ve Altun, 2017). Enerji sanayileşmenin ve insan hayatının sürdürülebilirliği için önemli bir kaynak niteliğindedir. Bu doğrultuda enerji günümüz dünyası içinde tartışılmaz bir öneme sahiptir. Artan enerji fiyatları, sanayi üretiminden ulaştırma sektörüne kadar geniş bir alanda girdi maliyetlerini yükseltirken, bu maliyet artışlarının nihai mal ve hizmet fiyatlarına yansması enflasyonist baskıları güçlendirmektedir (Alıcı ve Kızıltan, 2023).

Nitekim son dönemde jeopolitik gerilimlerin artışıyla birlikte petrol fiyatlarında gözlenen yükseliş eğilimi ve dalgalı seyir, enerji piyasalarının bu tür gelişmelere karşı yüksek duyarlılık gösterdiğini ortaya koymaktadır (Bkz. Şekil 1). Şekil 1'de görüldüğü üzere petrol fiyatları kısa süre içerisinde belirgin artışlar sergilemekle kalmayıp aynı zamanda yüksek oynaklık göstermektedir. Bu durum, enerji fiyat şoklarının ekonomik aktörler açısından belirsizliği derinleştiren bir etki yarattığını ortaya koymaktadır.

Şekil 1. Jeopolitik Gerilimler Döneminde Petrol Fiyatlarındaki Değişim

Kaynak: Tradingview, 2026

Bununla birlikte enerji ithalat faturasında meydana gelen artış, Türkiye'nin cari işlemler dengesi üzerinde ilave bir yük oluşturarak dış finansman ihtiyacını artırmaktadır. Enerji fiyatlarına bağlı olarak genişleyen cari açık, döviz talebini yükselterek kur üzerinde baskı yaratmakta ve bu durum enflasyon dinamiklerini kur geçişkenliği kanalıyla daha da derinleştirmektedir. Dolayısıyla enerji fiyatlarındaki artış, makroekonomik istikrar üzerinde maliyet enflasyonu ile sınırlı olmayan, çok boyutlu etkiler ortaya çıkarmaktadır (Ayla ve Karış, 2019).

Bunun yanı sıra enerji fiyatlarındaki artış, ekonomik beklentiler ve politika yapıcılar açısından maliyet baskılarının ötesine geçen etkiler yaratmaktadır. Enerji maliyetlerindeki belirsizlik, firmaların yatırım ve üretim kararlarını ertelemesine neden olabilirken, bu durum ekonomik büyüme üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturabilmektedir. Aynı zamanda artan enerji fiyatları, hanehalkı harcanabilir gelirini azaltarak iç talep üzerinde daraltıcı bir etki yaratabilmektedir. Bu bağlamda enerji fiyat şokları, hem arz hem de talep yönlü kanallar aracılığıyla ekonomik aktiviteyi yavaşlatan çok boyutlu bir etki mekanizması ortaya çıkarmaktadır (Gökçeli, 2026).

Diğer taraftan enerji fiyatlarındaki yükseliş, para politikası açısından da önemli bir ikilem yaratmaktadır. Artan enflasyon baskılarına karşı sıkılaştırıcı politikaların uygulanması gerekliliği ortaya çıkarken, bu tür politikalar ekonomik büyüme üzerinde ilave baskı oluşturabilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde enerji fiyat şoklarının neden olduğu enflasyon, faiz oranları ve döviz kuru arasındaki etkileşim, makroekonomik istikrarın korunmasını daha da zorlaştırmaktadır. Bu çerçevede enerji kanalı, jeopolitik gerilimlerin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin beklentiler, politika tepkileri ve büyüme dinamikleri üzerinden genişlemesine ve derinleşmesine aracılık etmektedir (Arıkanoglu, 2024).

Finansal Kanal

Jeopolitik gerilimler, ekonomik etkilerini reel sektör ve enerji fiyatlarının yanı sıra finansal piyasalar üzerinden de güçlü biçimde yansıtmaktadır. Artan jeopolitik risk, yatırımcıların belirsizlik algısını yükselterek risk iştahını azaltmakta ve bu durum özellikle gelişmekte olan ekonomilerde sermaye hareketleri üzerinde belirgin etkiler yaratmaktadır (Nazlıoğlu ve Aydoğdu, 2025). Bu çerçevede ABD–İran–İsrail hattında tırmanan gerilim, küresel finansal piyasalarda riskten kaçış eğilimini tetikleyerek yatırımcıların daha güvenli varlıklara yönelmesine neden olabilmektedir.

Nitekim son dönemde Türkiye'nin ülke risk primini gösteren CDS verilerinde gözlenen artış eğilimi, jeopolitik gelişmelerin finansal piyasalar üzerindeki etkisini somut biçimde ortaya koymaktadır (Bkz. Şekil 2). Grafikte görüldüğü üzere CDS seviyeleri kısa süre içerisinde belirgin bir yükseliş sergilemiş ve aynı zamanda dalgalı bir seyir izlemiştir. Bu durum, yatırımcıların Türkiye ekonomisine ilişkin risk algısının arttığını ve belirsizlik düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. CDS primlerindeki artış, ülkenin dış borçlanma maliyetlerinin yükselmesine yol açarak hem kamu hem de özel sektör açısından finansman koşullarını olumsuz etkilemektedir.

Şekil 2: Türkiye CDS Primlerinde Jeopolitik Gerilim Döneminde Gözlenen Artış

Kaynak: Investing, 2026

Türkiye ekonomisinin yüksek dış finansman ihtiyacı dikkate alındığında, CDS artışlarının etkisi daha da belirgin hale gelmektedir. Artan risk primi, uluslararası yatırımcıların Türkiye varlıklarına yönelik talebini azaltarak sermaye çıkışlarına neden olabilmekte ve bu durum döviz kuru üzerinde baskı oluşturmaktadır. Döviz kurunda yaşanan değer kaybı ise ithalat maliyetlerini artırarak enflasyonist süreci beslemekte ve makroekonomik dengeleri daha kırılgan hale getirmektedir (Mohammadi ve Topuz, 2026).

Buna ek olarak, kurdaki oynaklığın artması ekonomik birimler açısından belirsizliği derinleştirerek fiyatlama davranışlarını olumsuz etkileyebilmekte ve enflasyon beklentilerinin bozulmasına yol açabilmektedir. Artan enflasyon beklentileri ise para politikası üzerindeki baskıyı artırarak faiz oranlarının yükselmesine neden olmakta, bu durum hem iç talebi sınırlamakta hem de finansman maliyetleri üzerinden reel sektörü olumsuz etkilemektedir.

Sonuç olarak, CDS artışı ve finansal piyasalardaki dalgalanmalar, beklentiler kanalı aracılığıyla ekonomik etkileri daha da derinleştirmektedir. Artan belirsizlik, yatırım ve tüketim kararlarının ertelenmesine yol açarak ekonomik büyüme üzerinde aşağı yönlü baskı yaratmaktadır. Bu bağlamda finansal kanal, jeopolitik şokların Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerini hızla yaygınlaştıran ve derinleştiren kritik bir aktarım mekanizması olarak öne çıkmaktadır.

Ticaret ve Reel Sektör Kanalı

Jeopolitik gerilimlerin ekonomik etkileri, dış ticaret ve reel sektör faaliyetleri dahil olmak üzere geniş bir alanda hissedilmektedir (Agbede, 2024). Özellikle Orta Doğu bölgesinde yoğunlaşan çatışmalar, ticaret yolları, lojistik ağlar ve bölgesel ekonomik ilişkiler üzerinde doğrudan etkiler yaratarak dış ticaret hacmini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Topuz, 2023). Türkiye'nin coğrafi konumu ve bölge ülkeleriyle olan ticari bağlantıları dikkate alındığında, ABD–İran–İsrail hattında artan gerilimlerin dış ticaret kanalı üzerinden ekonomik aktiviteyi sınırlayıcı etkiler doğurması muhtemeldir.

Bu çerçevede bölgesel istikrarsızlık, ihracat pazarlarında daralmaya yol açabileceği gibi, ithalat süreçlerinde de aksamalara neden olabilmektedir. Özellikle İran ve Körfez bölgesi ile gerçekleştirilen ticarete ortaya çıkabilecek kesintiler, Türkiye'nin ihracat performansı üzerinde aşağı yönlü baskı yaratırken, alternatif pazar arayışını zorunlu hale getirebilmektedir (Bıyıklı, 2019). Bununla birlikte ticaret yollarında yaşanabilecek güvenlik riskleri ve taşıma maliyetlerindeki artış, dış ticaret maliyetlerini yükselterek rekabet gücünü zayıflatabilmektedir.

Reel sektör açısından değerlendirildiğinde, jeopolitik gerilimlerin yarattığı belirsizlik ortamı üretim ve yatırım kararlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Özellikle ithal girdi kullanımının yüksek olduğu sektörlerde, hem enerji fiyatlarındaki artış hem de tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklar üretim maliyetlerini artırarak firmaların kârlılıklarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Kayhan, 2024). Bu durum, üretim hacminde daralma ve kapasite kullanım oranlarında düşüş gibi sonuçlar doğurabilmektedir. Ayrıca artan maliyetler ve belirsizlik ortamı, firmaların uzun vadeli yatırım kararlarını ertelemesine yol açarak ekonomik büyüme üzerinde ilave baskı oluşturmaktadır.

Jeopolitik risklerin reel sektör üzerindeki etkileri, hizmetler sektörü açısından da önem arz etmektedir. Özellikle turizm sektörü, bölgesel güvenlik algısındaki bozulmalara karşı oldukça hassas bir yapı sergilemektedir. Artan gerilimler, Türkiye'nin güvenli destinasyon algısını zayıflatarak turizm talebinde düşüşe yol açabilmekte ve bu

durum cari denge ile istihdam üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Durucan ve Eşsiz, 2025). Benzer şekilde ulaştırma ve lojistik sektörlerinde de maliyet artışları ve talep daralmaları gözlenebilmektedir.

Bununla birlikte, Türkiye'nin dış ticaret yapısına ilişkin güncel veriler, ekonominin dış şoklara karşı taşıdığı yapısal kırılganlıkları açık biçimde ortaya koymaktadır. Nitekim Tablo 1'de yer alan veriler incelendiğinde, ithalatın ihracata kıyasla daha hızlı artış eğilimi sergilediği ve dış ticaret açığının genişlediği görülmektedir. Özellikle enerji ve ara malı ithalatına olan bağımlılık dikkate alındığında, bu durum Türkiye ekonomisinin dış ticaret dengesi açısından hassas bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 1: Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dönem	Yıl / Dönem	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Hacmi	Dış Ticaret Dengesi	İhr./İth. (%)
Mart	2025	23.406	30.600	54.006	-7.194	76,5
	2026	21.918	33.181	55.099	-11.263	66,1
	Değişim (%)	-6,4	8,4	2,0	56,6	-
Ocak-Mart	2025	65.295	87.796	153.091	-22.501	74,4
	2026	63.279	91.957	155.236	-28.679	68,8
	Değişim (%)	-3,1	4,7	1,4	27,5	-
Son 12 Ay (Yıllıklandırılmış)	04.2024–03.2025	263.332	347.809	611.142	-84.477	75,7
	04.2025–03.2026	271.280	369.593	640.873	-98.312	73,4
	Değişim (%)	3,0	6,3	4,9	16,4	-

Kaynak: (Ticaret Bakanlığı, 2026)

Bu çerçevede ABD–İran–İsrail hattında artan jeopolitik gerilimlerin, mevcut dış ticaret dengesizliğini daha da derinleştirme potansiyeli bulunmaktadır. Enerji fiyatlarında yaşanabilecek artışlar ve bölgesel ticaret akışlarında meydana gelebilecek aksaklıklar, ithalat maliyetlerini artırırken ihracat performansı üzerinde baskı oluşturabilmektedir. Bu durum, dış ticaret açığının genişlemesine ve cari işlemler dengesi üzerinde ilave bir yük oluşmasına yol açarak makroekonomik kırılganlıkları artırmaktadır.

Dolayısıyla tablo verileri, Türkiye ekonomisinin halihazırda ithalat bağımlılığı ve dış ticaret açığı gibi yapısal sorunlar barındırdığını ortaya koymakta; bu yapı içerisinde jeopolitik gerilimlerin etkisinin daha belirgin ve derin olabileceğine işaret etmektedir. Bu bağlamda ticaret ve reel sektör kanalı, ekonomik istikrar üzerindeki etkilerini ticaret kayıplarının ötesinde yapısal kırılganlıkların yoğunlaşması aracılığıyla genişleten bir aktarım mekanizmasıdır.

SENARYO ANALİZİ

ABD–İran–İsrail eksenindeki gerilimin Türkiye ekonomisine yansımaları, çatışmanın şiddeti, süresi ve coğrafi yayılma alanına göre önemli farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle bölümde üç temel senaryo çerçevesinde olası etkiler analitik olarak değerlendirilmekte; ardından karşılaştırmalı bir tablo ile senaryolar özetlenmektedir.

Sınırlı/Kısa Süreli Gerilim

Bu senaryoda ABD–İran–İsrail hattındaki gerilim, doğrudan ve kapsamlı bir savaşa dönüşmeksizin lokalize silahlı temas, sert diplomatik söylem ve hedefe yönelik operasyonlar düzeyinde seyreder. Çatışma; ateşkes müzakereleri, üçüncü taraf arabuluculuk ya da taraflardan birinin geri adım atması yoluyla görece kısa sürede (1–6 ay içinde) yatışır.

Kısa süreli gerilim döneminde petrol ve doğal gaz fiyatları yüzde 5 ile 15 arasında yükselir; ancak bu artış kalıcı olmayıp spekülasyon beklentileriyle sınırlı kalır. Türkiye'nin enerji ithalat faturası sınırlı düzeyde genişler; özellikle Irak ve Azerbaycan üzerinden sürdürülen boru hattı arzı büyük ölçüde kesintisiz devam eder. Körfez ile gerçekleştirilen ihracat ve transit ticaret kısmen sekteye uğrar; taşıma sigortası ve lojistik maliyetleri ılımlı biçimde yükselir. Bölgeye yönelik ihracat gelirleri geçici olarak düşse de Türk firmalar alternatif pazarlara yönelerek kısa vadeli kayıpları telafi edebilir.

Türk lirası üzerinde kısa süreli değer kaybı baskısı oluşur; ancak gerilimin hızla yatışması durumunda piyasalar görece çabuk toparlanma eğilimi gösterir. CDS primleri ılımlı düzeyde artar ve borsa endeksinde sınırlı dalgalanmalar yaşanır. Yatırımcıların Türkiye'ye olan güveni temelden sarsılmaz; belirsizlik dönemi kısa tutulduğu sürece sermaye çıkışları yönetilebilir düzeyde kalır. Döviz kuru geçişkenliği enflasyon üzerinde sınırlı ek baskı oluşturur.

Bu senaryoda ihtiyatlı bir para politikası tutumu ve döviz rezervlerinin korunması ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamda, jeopolitik belirsizliğin döviz piyasalarında oluşturabileceği ani dalgalanmaların sınırlandırılması amacıyla merkez bankasının likidite koşullarını yakından izlemesi, piyasa oynaklığını artırabilecek aşırı kur hareketlerine karşı gerekli politika araçlarını hazır bulundurması önem taşımaktadır. Ayrıca, döviz rezervlerinin güçlü tutulması, dış

finansman koşullarındaki olası bozulmalara ve kısa vadeli sermaye hareketlerinden kaynaklanabilecek baskılara karşı önemli bir tampon mekanizma sağlayacaktır. Bu süreçte para politikası kararlarının piyasa beklentilerini yönetmeye yönelik şeffaf iletişim stratejileriyle desteklenmesi, finansal istikrarın korunmasına katkı sağlayacaktır. TCMB'nin olası kur dalgalanmalarına hazırlıklı olması, swap hatlarının güncel tutulması yeterli bir tampon sağlar. Enerji stoku takviyesi ve tedarikçi çeşitlendirmesi adına orta vadeli adımlar atmak için uygun bir pencere sunar. Diplomatik kanalların açık tutulması ve Türkiye'nin arabulucu rolünü ön plana çıkarması hem siyasi hem ekonomik açıdan işlevsel bir yaklaşım olur.

Uzayan ve Orta Yoğunluklu Çatışma Senaryosu

Bu senaryoda silahlı çatışma lokalize düzeyi aşarak daha geniş bir coğrafyaya yayılır; İran'ın vekil örgütleri devreye girer ve taraflar müzakere masasına oturmakta güçlük çeker. Çatışmanın süresi 6 ile 18 ay arasına uzar; ABD askeri müdahale kapsamını artırır, ancak tam anlamıyla savaş ilanından kaçınır. Uluslararası yaptırım rejimleri güçlenir ve enerji piyasalarındaki belirsizlik kronik bir hal alır.

Orta yoğunluklu çatışma döneminde petrol fiyatları yüzde 20 ile 40 arasında kalıcı bir artış sergileyebilir. Körfez–Avrupa enerji koridorunda aksaklıklar baş gösterir; Türkiye'nin Irak ve İran üzerinden gerçekleştirdiği transit ticaret önemli ölçüde sekteye uğrar. Deniz yolu taşımacılığında sigorta primleri hızla yükselir, alternatif güzergahların kullanımı taşıma sürelerini ve maliyetlerini artırır. İhracat pazarlarında daralma belirginleşirken özellikle müteahhitlik, tekstil ve gıda sektörlerinde sipariş iptalleri gündeme gelebilir. Enerji ithalat faturasındaki genişleme, cari açığı tarihsel ortalamalarının belirgin üzerine taşır.

Sermaye çıkışları hız kazanır; yabancı yatırımcıların risk iştahı belirgin biçimde azalır. CDS primleri önemli ölçüde yükselir, Türkiye'nin dış borçlanma maliyetleri artar ve portföy yatırımlarında çıkış eğilimi güçlenir. Türk lirası kur baskısıyla karşılaşır; döviz kurunun enflasyon üzerindeki geçişkenlik etkisi, halihazırda yüksek seyreden tüketici fiyatlarını ek baskı altına alır. Bankacılık sektörünün döviz açık pozisyonlarına ve dış finansman vadesine ilişkin riskler ön plana çıkar.

Bu senaryoda TCMB'nin faiz kararlarında jeopolitik risk boyutunu açıkça gözetmesi ve döviz piyasasına müdahale araçlarını etkin biçimde kullanması kritik önem taşır. Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve diğer ülkelerle yapılan döviz swap anlaşmalarının güçlendirilmesi ve gerekirse IMF Esnek Kredi İmkânı'nın değerlendirilmesi gündeme gelebilir. Enerji çeşitlendirme kapsamında Azerbaycan gazının artırılması, LNG terminal kapasitesinin büyütülmesi ve yenilenebilir enerji yatırımlarına ivme kazandırılması orta vadeli bir tampon oluşturur. Türkiye'nin hem NATO hem de bölgesel aktörlerle köprü rolünü koruyarak ekonomik çıkarlarını diplomatik dengeleme politikasıyla desteklemesi bu senaryoda belirleyici bir unsur haline gelir.

Yüksek Yoğunluklu Kriz ve Bölgesel Yayılma Senaryosu

Bu senaryoda çatışma tam anlamıyla büyük güçlerin de dolaylı biçimde taraf olduğu bölgesel bir savaşa dönüşür. ABD doğrudan İran topraklarına yönelik geniş çaplı operasyonlar başlatır; İran nükleer tesisleri ve petrol altyapısına saldırılar gerçekleşir. Hürmüz Boğazı kısmen veya tamamen kapanma riskiyle karşılaşır; Lübnan ve Suriye'de çatışma yoğunluğu dramatik biçimde artar. Rusya ve Çin İran'a diplomatik destek artırırken uluslararası sistem ciddi bir kutuplaşmaya sahne olur. Çatışmanın süresi 18 ayı aşar.

Bu senaryoda çatışma tam anlamıyla büyük güçlerin de dolaylı biçimde taraf olduğu bölgesel bir savaşa dönüşür. ABD doğrudan İran topraklarına yönelik geniş çaplı operasyonlar başlatır; İran nükleer tesisleri ve petrol altyapısına saldırılar gerçekleşir. Hürmüz Boğazı kısmen veya tamamen kapanma riskiyle karşılaşır; Lübnan ve Suriye'de çatışma yoğunluğu dramatik biçimde artar. Rusya ve Çin İran'a diplomatik destek artırırken uluslararası sistem ciddi bir kutuplaşmaya sahne olur. Çatışmanın süresi 18 ayı aşar.

Bu senaryoda olağanüstü bir para ve maliye politikası koordinasyonu zorunlu hale gelir. TCMB'nin acil faiz artışlarına başvurusu, döviz müdahalesi araçlarının tüm kapasitesiyle devreye alınması ve Hazine'nin bütçe dengesini koruyucu önlemleri hızla hayata geçirmesi gerekir. IMF ile Stand-by veya Esnek Kredi İmkânı müzakerelerinin başlatılması ve ikili kredi hatlarının genişletilmesi dış finansman kırılganlığını azaltmada belirleyici rol oynar. Enerji güvenliği açısından stratejik petrol ve doğalgaz stoklarının artırılması, LNG ithalat kapasitesinin acilen büyütülmesi ve olası karne/tasarruf programlarının hazırlıklarının yapılması öncelikli adımlar arasında yer alır. Türkiye'nin NATO ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı çerçevesinde arabuluculuk rolünü ön plana çıkararak hem siyasi güvenilirliğini pekiştirmesi hem de ekonomik çıkarlarını korumaya yönelik diplomatik temas ağını yoğunlaştırması bu senaryoda kritik önem taşır.

Senaryo Karşılaştırma Tablosu

Tablo 2: ABD–İran–İsrail Çatışma Senaryolarının Türkiye Ekonomisine Etkileri

Boyut	Senaryo 1 Sınırlı Gerilim	Senaryo 2 Ortadaki Çatışma	Senaryo 3 Yüksek Yoğunluklu Kriz
Enerji & Ticaret	Petrol fiyatı +5–15%. Ticaret kısmen sekteye uğrar; alternatif güzergahlar devreye girer.	Petrol +20–40%. Körfez–Avrupa hattı bozulur; transit ticaret daralır, taşıma maliyetleri artar.	Petrol +50% ve üzeri. Hürmüz/Süveyş aksaması; ihracat pazarları çöker, ithalat tedariki ciddi risk altında.
Finansal Piyasa	TL'de geçici baskı, CDS ılımlı artış. Piyasalar kısa sürede toparlama eğilimi gösterir.	Sermaye çıkışı hızlanır, CDS belirgin artar. Döviz kuru oynaklığı yükselir, faizlerde yukarı baskı.	Şiddetli sermaye kaışı, TL sert değer kaybeder. Faiz acil artışı gerekir; piyasalar uzun süre yüksek oynaklıkta seyreder.
Politika Tepkisi	İhtiyatlı para politikası yeterli. Enerji stoku takviyesi ve diplomatik temas.	TCMB müdahalesi ve acil döviz swap anlaşmaları. Enerji çeşitlendirme adımları ivediyet kazanır.	Olağanüstü para/maliye politikası koordinasyonu. IMF/ikili kredi hatları, acil enerji planı ve bölgesel arabuluculuk rolü.
Olasılık/Süre	Yüksek olasılık. 1–6 ay; görüşmeler veya ateşkes ile çözüme kavuşur.	Orta olasılık. 6–18 ay; tarafların müzakereye yanaşmaması halinde uzar.	Düşük-orta olasılık. 18 ay+; bölgesel vekil çatışmalar ve büyük güç müdahalesiyle uzun soluklu hale gelebilir.

Tablo 2 incelendiğinde senaryolar arasındaki etki farklılığının boyutsal olduğu görülmektedir. Sınırlı gerilim senaryosunda ekonomik yansımalar geçici ve yönetilebilir kalırken, çatışmanın uzaması ve yoğunlaşmasıyla birlikte enerji fiyatları, cari denge ve finansal istikrar üzerindeki baskılar birikimli ve yapısal bir nitelik kazanmaktadır. Bu bağlamda politika yapıcılar açısından her senaryo için önceden hazırlanmış koşullu tepki çerçevelerinin oluşturulması, Türkiye ekonomisinin dışsal şoklara karşı direncini artırmada belirleyici bir rol üstlenecektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, ABD–İran–İsrail ekseninde derinleşen jeopolitik gerilimlerin Türkiye ekonomisi üzerindeki muhtemel etkilerini enerji, finansal ve ticaret-reel sektör kanalları çerçevesinde analitik bir perspektifle ele almıştır. Yapılan değerlendirmeler, söz konusu çatışmanın Türkiye ekonomisi üzerinde mevcut yapısal kırılganlıkları derinleştirme potansiyeli taşıyan çok boyutlu bir risk alanı yarattığını göstermektedir.

Enerji kanalı incelendiğinde, Türkiye'nin petrol ve doğal gaz ithalatındaki yüksek dışa bağımlılığının bölgesel çatışmalar karşısında ekonomiyi son derece savunmasız kıldığı görülmektedir. Enerji fiyatlarındaki artışların maliyet enflasyonu, cari açık ve kur geçişkenliği üzerinden yarattığı etkiler, Türkiye'de enerji güvenliğinin makroekonomik istikrarın belirleyici unsurlarından biri olarak konumlanmasına yol açmaktadır. Finansal kanal açısından değerlendirildiğinde ise artan jeopolitik risk algısının yatırımcı güvenini zedelediği, CDS primlerini yükselttiği ve sermaye hareketleri ile döviz kuru üzerinde belirgin baskılar oluşturduğu görülmektedir. Yüksek dış finansman ihtiyacı ve kur oynaklığına duyarlı enflasyon dinamikleri göz önüne alındığında, finansal kanalın etkilerinin Türkiye'de diğer gelişmekte olan ekonomilere kıyasla daha derin ve kalıcı olduğu değerlendirilmektedir.

Ticaret ve reel sektör kanalı çerçevesinde ise bölgesel çatışmaların dış ticaret yollarında yarattığı aksaklıkların, ihracat performansı ve lojistik maliyetler üzerinde olumsuz etkiler doğurduğu anlaşılmaktadır. Türkiye'nin İran ve Körfez ülkeleriyle olan ticari ilişkilerinin kırılgan yapısı, bu kanalın etkisini somutlaştırmaktadır. Senaryo analizinden çıkan bulgular ise çatışmanın şiddet ve süresine bağlı olarak ekonomik etkilerin boyutsal farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sınırlı gerilim koşullarında yönetilebilir düzeyde kalan etkiler, uzayan ve yoğunlaşan çatışma senaryolarında yapısal ve kalıcı bir nitelik kazanmaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, Türkiye'nin jeopolitik konumunun hem tehdit hem de fırsat boyutu taşıdığı görülmektedir. Bölgesel istikrarsızlık dönemlerinde köprü ülke olma özelliği diplomatik ağırlığını artırmakla birlikte, enerji bağımlılığı ve dış finansman kırılganlığı bu avantajı sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin hem kısa vadeli makroekonomik stabilitesini koruyabilmesi hem de uzun vadeli dayanıklılığını artırabilmesi için çok boyutlu bir politika yaklaşımına ihtiyaç duyduğu açıktır.

Araştırma neticesinde aşağıdaki öneriler getirilmiştir;

- Jeopolitik şokların ani etkilerini sınırlamaya yönelik olarak:
- ✓ TCMB'nin kur oynaklığını azaltmaya yönelik likidite ve sıkılaştırma araçlarını etkin biçimde kullanması gerekmektedir.

- ✓ Stratejik enerji rezervlerinin güçlendirilmesi ve olası arz kesintilerine karşı acil durum planlarının güncellenmesi öncelikli olmalıdır.
- ✓ Dış ticaret ve lojistik süreçlerinde alternatif güzergâhların planlanması ve risk yönetimi mekanizmalarının devreye alınması önem taşımaktadır.
- ✓ Kamu borçlanma stratejisinin jeopolitik riskler dikkate alınarak esnek biçimde yönetilmesi gerekmektedir.
- ✓ Ekonomik kırılganlıkların azaltılmasına yönelik olarak:
- ✓ Enerji arz güvenliğini artırmak amacıyla enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve yenilenebilir enerji yatırımlarının hızlandırılması gerekmektedir.
- ✓ İhracat pazarlarının çeşitlendirilmesi yoluyla dış ticarete bölgesel bağımlılığın azaltılması önem arz etmektedir.
- ✓ Cari açığın yapısal bileşenlerini azaltmaya yönelik olarak yerli üretim kapasitesinin güçlendirilmesi ve ithal girdi bağımlılığının düşürülmesi gerekmektedir.
- ✓ Uluslararası finansal güvenlik ağlarına erişimi kolaylaştıracak mekanizmaların önceden değerlendirilmesi faydalı olacaktır.
- ✓ Ekonomik dayanıklılığın kalıcı olarak artırılmasına yönelik olarak:
- ✓ Türkiye'nin jeostratejik konumunu avantaja dönüştürecek şekilde lojistik ve enerji altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi gerekmektedir.
- ✓ Jeopolitik risklerin sistematik olarak izlendiği ve makroihtiyati çerçeveye entegre edildiği bir risk yönetim yapısı oluşturulmalıdır.
- ✓ Dış politika ile ekonomi politikası arasındaki koordinasyon artırılarak jeopolitik gelişmelerin ekonomik fırsatlara dönüştürülmesi hedeflenmelidir.
- ✓ Jeopolitik risk analizi ve erken uyarı sistemleri için kurumsal ve akademik işbirliği mekanizmaları geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Afonso, A., Alves, J., Jalles, J., & Monteiro, S. (2024). The pressure is on: How geopolitical tensions impact institutional fiscal and external stability responses. *Scottish Journal of Political Economy*, e70059.
- Agbede, O. O., Akhigbe, E. E., Ajayi, A. J., & Egbuhuzor, N. S. (2024). Financial modeling for global energy market impacts of geopolitical events and economic regulations. *Magna Scientia Advanced Research and Reviews*, 10(2), 272-296.
- Agoraki, M. E. K., Kouretas, G. P., & Laopodis, N. T. (2022). Geopolitical risks, uncertainty, and stock market performance. *Economic and Political Studies*, 10(3), 253-265.
- Alıcı, V. A., & Kızıltan, A. (2023). Türkiye'de enerji enflasyonunun enflasyon oranları üzerindeki etkisi. *Trends in Business and Economics*, 37(1), 12-22.
- Arıkanoglu, S. (2024). Enerji fiyatlarındaki değişimin enflasyon oranı üzerindeki etkileri: Türkiye örneği. Master's thesis, İnönü University, Türkiye.
- Aydoğdu, A. (2025). Risk şokları ve Türkiye'deki finansal varlıklar arasındaki yayılım etkisinin TVP-VAR dayalı wavelet uyum analizi ile incelenmesi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 303-331.
- Ayla, D., & Karış, Ç. (2019). Türkiye'de enerji ithalatı ve cari açık üzerine bir değerlendirme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 380-412.
- Bagheri Dolatabadi, A. (2025). The June 2025 Israeli war: Iran's assessment and regional consequences. *Middle East Policy*, 32(3), 16-35.
- Bıyıklı, M. (2019). Batı işgalleri karşısında Türkiye'nin Ortadoğu politikaları: İki Dünya Savaşı arası. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Chuku, C. A., Akpan, U. F., Sam, N. R., & Effiong, E. L. (2011). Oil price shocks and the dynamics of current account balances in Nigeria. *OPEC Energy Review*, 35(2), 119-139.
- Çelik, M., & Duran, A. (2020). Türkiye'nin bölgesel sorunları: Osmanlı'dan günümüze Ortadoğu politik istikrarsızlık, enerji güvenliği. İstanbul: Hiperlink Yayınları.

- Çetiner, M. (2025). Küresel finansal dalgalanmalar ve Türkiye ekonomisine yansımaları: Güncel bir literatür derlemesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 12(126), 2727-2732.
- Çınar, M. A. (2025). Kriz dönemlerinde kurumsal ekonomik istihbaratın stratejik rolü: Seçilmiş Asya ülkeleri üzerinden makroekonomik göstergelerdeki volatilité analizi. *Bookarion Journal of Social Sciences*, 1(1), 109-122.
- Durucan, A., & Eşsiz, F. P. (2025). Jeopolitik risklerin Türkiye turizmüne etkileri: Kamu politikaları perspektifinden bir analiz. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 36(3), 134-149.
- Ekren, N., & Çınar, M. A. (2024). Ekonomik istihbarat sisteminin küresel kriz dönemlerinde makroekonomik performans göstergeleri üzerinden değerlendirmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(49), 1649-1671.
- Erdoğan, B., & Doğan, M. (2024). Jeopolitik risk ve belirsizlik endeksleri ile BRICS borsaları arasındaki volatilité yayılımları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 27(1), 258-273.
- Erdoğan, S. (2018). Körfez krizi'nin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri (1989-1991). *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 33-47.
- Gökçeli, E. (2026). Ekonomik belirsizliğin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Türkiye'den ampirik bulgular. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (88), 384-399.
- Hodula, M., Janků, J., Malovaná, S., & Ngo, N. A. (2024). Geopolitical risks and their impact on global macro-financial stability: Literature and measurements. *BOFIT Discussion Papers*, (9), 1-40.
- Investing.com. (2026). Türkiye CDS 5 yıllık USD (TRGV5YUSAC=R). Retrieved April 18, 2026, from <https://tr.investing.com/rates-bonds/turkey-cds-5-year-usd>
- Kahveci, A. (2023). Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Türkiye-Rusya ve Türkiye-Ukrayna dış ticaretine etkileri. *İşletme Akademisi Dergisi*, 4(3), 397-412.
- Kaya, F. (2017). Coğrafi potansiyelleri temelinde Türkiye jeopolitiği ve dünya siyasetindeki yeri. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 1-14.
- Kayhan, R. (2024). Tedarik zincirinde belirsizlik ve risklerin neden olduğu bozulmalarda inovasyon ve dirençlilik yeteneğinin rolüne ilişkin bir araştırma. Doctoral dissertation, Marmara University, İstanbul.
- Khan, S. (2024). US exit from the deal and Tehran's intense proliferation interest. In *the Iran nuclear deal: Non-proliferation and US-Iran conflict resolution* (pp. 213-261). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Konovalova, M., & Abuzov, A. (2023). Geopolitical crises, the energy sector, and the financial capital market. *E3S Web of Conferences*, 381, 01042.
- Mohammadi, A. S., & Topuz, S. G. (2026). Türkiye'de CDS primlerinin makroekonomik ve finansal belirleyicileri. *BİLTÜRK Ekonomi ve İlişkili Çalışmalar Dergisi*, 1-25.
- Nazlıoğlu, E. H., & Aydoğdu, A. (2025). Politika belirsizlikleri ve jeopolitik risk ile yatırımcı duyarlılığı ve riskten kaçınma üzerine bir araştırma: TVP-VAR yaklaşımı. *EKEV Akademi Dergisi*, (102), 78-100.
- Özdemir, A. (2025). İran'ın nükleer anlaşması ve İsrail'in tutumu üzerine güncel bir çözümleme. *Uluslararası Siyaset Dergisi*, 3(1).
- Pınar, L. (2018). Ortadoğu'da meydana gelen halk ayaklanmalarının Türkiye'nin ekonomik güvenliğine olan etkileri. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 16(3), 127-138.
- Polat, F. (2025). İsrail neden İran'a saldırdı: Kolay zafer yanılgısı. *İran Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 561-583.
- Rasool, K., Wakil, I., Liaqat, B. B., & Nawaz, A. (2026). Iran's geopolitical strategy in the shadow of US-Israel relations. *Pakistan Journal of Social Science Review*, 5(1), 354-362.
- Sarıtaş, H., Genç, A., & Avcı, T. (2018). Türkiye'de enerji ithalatı, cari açık ve büyüme ilişkisi: VAR ve Granger nedensellik analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(2), 181-200.
- Topuz, Z. Ç. (2023). Orta Doğu'da devletler arası askeri anlaşmazlıkların modellenmesi. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 10(2), 49-74.
- TradingView. (2026). Brent ham petrol CFD'leri. Retrieved April 15, 2026, from <https://tr.tradingview.com/symbols/UKOIL/?timeframe=6M>

- Tuncay, M. (2025). Yükselen ekonomiler dünyasında sermaye piyasaları jeopolitik ve finansal risklere nasıl tepki verir? D-8 ülkelerinden kanıtlar. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 20.
- Ulusoy, R., & Altun, İ. (2017). Petrol fiyatlarında yaşanan belirsizlik ve Ortadoğu'da sürdürülebilir büyüme: Ortadoğu ekonomilerinin çeşitlendirilmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(15), 31-45.
- Uysal, D., & Yılmaz, K. (2015). Enerji ithalatı ve cari açık ilişkisi: Türkiye örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 63-78.
- Yiğit, H. (2024). Petrol ile gelen güvensizlik, Orta Doğu'da petrol ile güvenlik arasındaki paradoksal ilişkinin analizi. *Current Research in Social Sciences and Humanities*, 3(5), 1-21.
- Zehri, C., Alsadan, A., & Ben Ammar, L. S. (2025). Asymmetric impacts of geopolitical risks on energy trade: Divergent vulnerabilities in emerging vs. advanced economies. *The Journal of Economic Asymmetries*, 32, e00427.